

Svar på skriftligt spørgsmål om att främja mikroföretagande och kvinnligt företagande

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 203/2025 rd undertecknat av riksdagsledamot Vesa Kallio /cent m. fl:

Vilka konkreta åtgärder har regeringen vidtagit eller kommer regeringen att vidta för att stärka kvinnligt företagande,

med vilka åtgärder strävar regeringen efter att stoppa minskningen av antalet kvinnliga företagare,

och på vilka sätt överlag ämnar regeringen att främja ställningen för små och medelstora företag och mikroföretag, som har särskilt stor betydelse i östra Finland där det finns mindre storindustrier än i resten av landet?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Främjande av företagsamhet är ett av de viktigaste kärnområdena för statsminister Petteri Orpos regering. Regeringsprogrammet ”Ett starkt och engagerat Finland” betonar att välfärd uppstår genom arbete och företagande. Hösten 2024 gav regeringen statsrådets principbeslut om företagande, som samlar Finlands mål för främjandet av företagande. Enligt principbeslutet är förnyandet av näringsstrukturen, grundandet av nya företag och utvecklandet av befintlig företagsverksamhet samt dess tillväxt och innovativitet centrala med tanke på Finlands konkurrenskraft, ekonomiska tillväxt och sysselsättning.

Regeringsprogrammet innehåller flera skrivningar om främjande av företagande, även strukturella. Som en del av verkställandet av regeringsprogrammet har regeringen genomfört betydande arbetsmarknadsreformer, av vilka en del redan har trätt i kraft och en del fortfarande är under beredning. Företagens verksamhet har underlättats genom att lätta på regleringen och den administrativa bördan. Under denna regeringsperiod har redan över 130 normer avvecklats och arbetet fortsätter. I gång är också en totalreform av upphandlingslagen, som bland annat syftar till att förbättra små och medelstora företags möjligheter att delta i offentliga upphandlingar. Genom ovan nämnda reformer enligt regeringsprogrammet, liksom även andra reformer, skapas en mer

flexibel och möjliggörande verksamhetsmiljö för företagande, som också stöder mikroföretagande och kvinnligt företagande samt tillväxtmöjligheterna för dessa i Finlands näringsstruktur. Åtgärdsprogrammet för tillväxtföretagande som grundar sig på regeringsprogrammet publicerades i maj 2025. Programmets mål är att fördubbla antalet medelstora och små midcap-företag, det vill säga så kallade Mittelstand-tillväxtföretag, före 2030. För att uppnå målet krävs också att små företag växer till medelstora företag. Programmets åtgärdshelheter har kopplingar till att påskynda företagets förnyelse, skärpa tillväxtfinansieringen, förnya företagsservicekedjorna, svara på tillväxtföretagets kompetensbehov och andra åtgärder.

Tillgången på arbetskraft är fortfarande ett centralt hinder för företagets tillväxt. Överföringen av arbets- och näringstjänsterna till kommunerna stöder effektivare än tidigare företagen i rekryteringen av arbetskraft och därigenom stärkandet av den regionala livskraften. Genom att stärka företagsfostran och digitala färdigheter kan man dessutom sänka tröskeln för att bli företagare och arbeta som företagare.

Vilka konkreta åtgärder har regeringen vidtagit eller kommer regeringen att vidta för att stärka kvinnligt företagande,

Regeringen främjar företagande genom hela statsrådet och via olika ministerier inom flera politiska sektorer, såsom närings-, innovations-, företags- och sysselsättningspolitiken. Företagande främjas också genom skatte-, ekonomi-, utbildnings-, miljö- och invandringspolitiken. Målet är att skapa en attraktiv och konkurrenskraftig verksamhetsmiljö för företag. Olika statliga aktörer främjar etableringen av företag och utvecklingen, tillväxten och internationaliseringen av redan fungerande företag samt FUI-verksamhet med olika och mångsidiga företagsfinansieringar och tjänster, som har tillgång till metoder såsom lån, garantier, understöd, företagsstöd och informations- och rådgivningstjänster. Dessa statliga åtgärder är riktade till alla företagare; regeringen eller staten har för närvarande inga åtgärder som riktas mot kvinnligt företagande.

Offentliga finansieringsaktörer, såsom NTM-centralerna och Finnvera Abp, har en central roll som tillhandahållare av företagsfinansiering och aktörer som kompletterar den privata marknadsfinansieringen. Om detta kan med hänsyn till kvinnligt företagande följande konstateras:

Genom NTM-centralernas företagsfinansiering enligt EU:s regional- och strukturpolitiska program främjas kvinnligt företagande genom att stöda både kvinnligt drivna nystartade företag och redan verksamma kvinnliga företagares utvecklings- och investeringsprojekt som främjar tillväxt och förnyelse. Med finansiering från europeiska regional- och strukturpolitiska fonder har man genom programmet Ett förnybart och kompetent Finland 2021–2027 också finansierat projekt som främjar kvinnors företagarpotential och kvinnliga företagare. Tre sådana genomförs för närvarande i östra Finland.

Finnvera Abp genomförde 2024–2025 ett halvt års pilotförsök där bolaget beviljade lån till företag med färre än 10 anställda som uppfyller EU:s definition av mikroföretag. Under pilotprojektet fattades finansieringsbeslut till ett belopp av sammanlagt 20 miljoner euro, varav cirka 30 procent gällde företagen där ägandet var helt eller största delen hos kvinnliga företagare. Dessa finansieringsbeslut riktades i synnerhet till sektorerna för företagsledningstjänster, detaljhandel samt in-
kvarterings- och förplägnadsverksamhet.

Uppkomsten av ny företagsverksamhet och sysselsättning främjas med startpengen, som är ett stöd som betalas till nya företagare. Enligt arbets- och näringsministeriets utredningar är den viktigaste aspekten med startpengen att den tryggar försörjningen. Den upplevs också uppmuntra till att bli företagare. Under de senaste åren har över hälften av dem som fått startpeng varit kvinnor. Sedan 1984 har arbets- och näringsministeriet (före 2008 arbetsministeriet) ansvarat för startpengsystemet. I och med reformen av arbets- och näringstjänsterna (AN-tjänsterna) har sedan 2025 kommunernas arbetskraftsmyndigheter i sysselsättningsområdena ansvarat för att stöda nystartade företag.

med vilka åtgärder strävar regeringen efter att stoppa minskningen av antalet kvinnliga företagare,

Enligt Statistikcentralen fanns det i Finland 2024 sammanlagt cirka 251 000 företagare (exkl. jordbruk, skogsbruk och fiske), varav sammanlagt 86 000 var kvinnliga företagare. De kvinnliga företagarna utgjorde 34,30 procent av alla företagare (N=251 000). Åren 2021–2024 har antalet kvinnliga företagare minskat från 100 000 till 86 000, det vill säga med 14 000 kvinnliga företagare. År 2021 var antalet företagare 285 000 och år 2024 var antalet 251 000. Under de tre ovan nämnda åren har antalet företagare minskat med 34 000 företagare. Åren 2021–2024 har minskningen av antalet kvinnliga företagare relativt sett varit något större än minskningen av det totala antalet företagare. Minskningen av antalet kvinnliga företagare är en oroväckande signal och främjandet av kvinnligt företagande är viktigt både nationalekonomiskt och finanspolitiskt, liksom även som en del av främjandet av jämställdheten.

Kvinnligt företagande främjas genom företagsfinansiering och företagstjänster bland annat genom NTM-centralernas, Finnvera Abp:s och Business Finlands offentliga företagsfinansiering och företagstjänster. Den riksomfattande rådgivningstjänsten FöretagsFinland vid utvecklings- och förvaltningscentret för närings-, trafik- och miljöcentralerna (UF-centret) ger råd särskilt till nystartade företag (inkl. kvinnliga företagare) i frågor som gäller grundande av företag, offentliga företagstjänster och andra ärenden som gäller startande av företagsverksamhet. Dessutom erbjuder utvecklingsbolag, kommuner, nyföretagarcentraler och läroanstalter tjänster och företagsrådgivning för nya företagare. Närings-, trafik- och miljöcentralernas understöd för utvecklande av företag kan också beviljas nystartade företag för utvecklings- och investeringsprojekt som stöder tillväxt och förnyelse. Med finansiering från europeiska regional- och strukturpolitiska fonder har man genom programmet Ett förnybart och kompetent Finland 2021–2027 också finansierat projekt som främjar kvinnors företagarpotential och kvinnliga företagare.

Undervisnings- och kulturministeriet inleder hösten 2025 utarbetandet av riktlinjer för att stärka företagsfostran och kunskaper om ekonomi på alla skolstadier, inklusive småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen. Genom utbildning kan man öka företags- och branschkompetensen, men också stärka en företagervänlig attityd bland eleverna och elevernas förmåga att arbeta långsiktigt och lösa problem samt deras vilja att lära sig och mod att skapa nytt. Dessa färdigheter bidrar för egen del till att man vill bli företagare eller arbeta som företagare, även bland kvinnor.

och på vilka sätt överlag ämnar regeringen att främja ställningen för små och medelstora företag och mikroföretag, som har särskilt stor betydelse i östra Finland där det finns mindre storindustrier än i resten av landet?

Regeringen har förbundit sig till målet att höja utgifterna för forsknings- och utvecklingsverksamhet (FoU) till fyra procent av bruttonationalprodukten före 2030. Som stöd för detta mål godkändes för ett år sedan en flerårig dispositionsplan för statens FoU-finansiering. I planen fastställs att FoU-finansiering genom konkurrensförfaranden riktas till företag som inleder FoU-verksamhet via Business Finland samt till små och medelstora företag som förbinder sig att långsiktigt öka FoU-verksamheten. Det är viktigt att allt fler finländska företag – inklusive nystartade företag och mikroföretag – genomför och utnyttjar FoU-verksamhet för att utveckla affärsverksamheten, stärka konkurrenskraften och påskynda tillväxten samt sporrar till FoU-verksamhet också sådana branscher för vilka det av tradition inte har varit så vanligt, såsom de kreativa branscherna, tjänsterna eller handeln, och beaktar dessa branschers särdrag.

Enligt en effektstudie (Impact Study of Economic Growth) som Business Finland lät göra 2024 främjar Business Finlands finansieringstjänster en snabb tillväxt för och internationalisering av små och medelstora företag och mikroföretag. Studiens resultat visar att Business Finlands FoU-finansiering har en positiv inverkan på sysselsättningen samt på små och medelstora företags och mikroföretags omsättning. Utvärderingens resultat visar också att Business Finlands finansiering, i synnerhet i fråga om forsknings- och utvecklingsfinansiering samt Tempo-finansiering, korrelerar med företagets möjlighet att växa till ett scaleup-företag inom tre år.

Finnvera Abp är ett statsägt specialfinansieringsbolag som har i uppgift att komplettera finansmarknaden och med hjälp av lån, borgen och exportgarantier stöda finländska företags tillväxt, internationalisering och förnyelse. Finnveras finansiering riktas särskilt till att stöda små och medelstora företag och tillväxtorienterade aktörer. År 2024 beviljade Finnvera sammanlagt 1 076 miljoner euro i finansiering, varav 339 miljoner euro riktades till mikroföretag (exkl. exportgarantiverksamhet).

Finnvera Abp är ett statsägt specialfinansieringsbolag med uppgift att komplettera finansmarknaden och stödja finländska företags tillväxt, internationalisering och förnyelse genom lån, borgen och exportgarantier. Finnveras finansiering riktas särskilt till att stödja små och medelstora företag och tillväxtorienterade aktörer. År 2024 beviljade Finnvera finansiering till ett belopp av

sammanlagt 1 076 miljoner euro, varav 339 miljoner euro riktades till mikroföretag (exkl. exportgarantiverksamhet). Finnvera har under perioden 1.10.2024-31.3.2025 genomfört ett pilotförsök där bolaget beviljade lån till mikroföretag med färre än 10 anställda. Företagens omsättning eller balansomslutning fick uppgå till högst 2 miljoner euro. Lånen uppgick till mellan 20 000 och 50 000 euro. Under pilotförsöket fattades cirka 440 finansieringsbeslut för 20 miljoner euro. Målet var att stödja sådana nya finansieringsbehov som främjar mikroföretagets tillväxt, produktivitet eller konkurrenskraft och som avviker från den normala verksamheten, såsom anställning av en ny arbetstagare eller utvidgning av verksamheten. En omfattande utvärdering av pilotförsöket kommer att göras och bli klar under 2025.

Enligt statsminister Orpos regerings budgetmangling hösten 2025 ska små och medelstora företags tillväxt- och investeringsmöjligheter förbättras. Finnvera allokerar finansiering till den affärsverksamhet och internationella tillväxt som åstadkoms genom satsningarna på FUI samt till finansiering av stora investeringar och mikroföretags tillväxtprojekt.

Genom NTM-centralernas företagsfinansiering enligt EU:s regional- och strukturpolitiska program (understöd för utvecklande av företag) påskyndas tillväxten, förnyelsen och internationaliseringen uttryckligen hos små och medelstora företag i hela landet. År 2024 beviljades i hela landet 158,7 miljoner euro i bidrag för små och medelstora företags FoU-verksamhet, utveckling av internationaliseringsberedskapen och projekt för införande av ny teknik som främjar dessa mål.

Av NTM-centralernas finansiering allokeras ett betydande belopp till stöd för små och medelstora företag i östra Finland: år 2024 riktades sammanlagt 56,1 miljoner euro till 256 små och medelstora företagsprojekt. I östra Finland riktades nästan 80 procent av finansieringen till mikroföretag och små företag och cirka 20 procent till medelstora företag. Förutom i form av finansiering får små och medelstora företagen vid NTM-centralerna och de kommande livskraftscentren också stöd i form av rådgivning och hänvisning till lämpliga offentliga tjänster.

Med finansiering från europeiska regional- och strukturpolitiska fonder har man via programmet Ett förnybart och kompetent Finland 2021–2027 också finansierat många projekt som främjar företagande och företagskompetens. Av dessa riktar sig tio projekt till östra Finland.

Helsingfors 3.7.2025

Näringsminister Sakari Puisto